

خلاصه گزارش اظهارنظر کارشناسی درباره:
«طرح تشدید مجازات جرائم اخلال در امنیت روانی جامعه»

دوره هشتم - سال اول

شماره ثبت:

۱۴۸

شماره چاپ:

۱۶۵

تاریخ چاپ:

۱۳۸۷/۴/۱۷

مقدمه

مقابله با اقدامات مخل نظم و آرامش عمومی به عنوان یکی از ابعاد تأمین امنیت از جمله وظایف حکومت است. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران این معنی را مورد لحاظ قرار داده و کشف جرم و تعقیب و مجازات مجرمان و اجرای حدود اسلامی را در ردیف وظایف قوه قضائیه ذکر کرده است. طرح تشدید مجازات جرائم اخلال در امنیت روانی جامعه در راستای چنین وظیفه عامی تدوین و تقدیم شده است. در ضرورت تأمین امنیت روانی جامعه و مواجهه با اقدامات مخل این امنیت تردیدی وجود ندارد. با این حال با توجه به نکات و ملاحظات زیر متن طرح پیشنهادی محل اشکال است:

نقد و تحلیل

۱. در مقدمه توجیهی طرح به سلب امنیت توسط عده‌ای از بزهکاران استناد شده و همین مستند دلیل توجیهی ضرورت تصویب طرح عنوان شده است. واقعیت این است که اظهارنظر درباره رشد بزهکاری بدون استناد به آمارهای قابل اعتماد، علمی و کارشناسانه نخواهد بود. در کشور ما آمارهای دقیقی که بتوان با تحلیل آنها درباره نرخ بزهکاری اظهارنظر علمی کرد وجود ندارد. از طرفی دیگر آمارهای منتشر شده از سوی وزارت رفاه و نیروی انتظامی در سال‌های ۱۳۸۵ و ۱۳۸۶ حاکی از کنترل و کاهش موارد وقوع چنین جرائمی است. تعارض میان آمارهای اخیرالذکر با آنچه در مقدمه طرح آمده ضرورت تصویب آن را مورد تردید قرار می‌دهد.

۲. جرائم موضوع طرح در حال حاضر عمدتاً مشمول مقررات جزایی و در مواردی مستوجب مجازات‌های سنگینی هستند. اجرای دقیق و فوری آن مجازات‌ها می‌تواند در تأمین مقصود طراحان محترم مؤثر واقع شود.

۳. پیش‌بینی تشکیل «ستاد جرائم خاص» موضوع مواد (۱) و (۲) طرح با ترکیب نهادها و شخصیت‌های غیرقضایی با آن دسته از اصول قانون اساسی که بر استقلال قوا و انجام امور قضایی توسط قوه قضائیه دلالت دارند مغایر به نظر می‌رسند و از همین رو با ایراد شورای محترم نگهبان روبه‌رو خواهند شد.

۴. در منابع و فتاوی معتبر فقهی بنای حدود و نفوس و دماء بر تخفیف و احتیاط گذاشته شده و از تعمیم مجازات‌های حدی به اعمال غیرحدی اجتناب شده است. درحالی‌که ماده (۳) طرح مرتکبین جرائم موضوع ماده (۲) را تحت شرایطی مشمول عنوان محارب و مفسد فی الارض اعلام کرده است.

۵. مقررات شکلی راجع به کیفیت و مدت زمان مقرر برای رسیدگی به جرائم موضوع طرح از سویی با بند «۷» سیاست‌های کلی قضایی مبنی بر یکسان‌سازی آیین دادرسی، مغایر است و از سوی دیگر تسریع در رسیدگی و صدور حکم در جرائم و مجازات‌های چنین سنگین خلاف اصول و معیارهای دادرسی منصفانه است.

شماره مسلسل:

۲۴۰۹۱۴۳-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۸۷/۵/۲۰

نتیجه‌گیری

با عنایت به نکات مطروحه پیشنهاد می‌شود در اجرای بند «۵» قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در جهت پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح بزهکاران اقدام شود و برای سالم‌سازی محیط اجتماعی، خنثی‌سازی عوامل بروز بزهکاری، هدایت‌گرایی مجرمانه به سمت رفتارهای بهنجار، تقویت نظارت نیروی انتظامی، حمایت از موقعیت‌های جرم‌زا و افراد مستعد بزه‌دیدگی، تسریع در تعقیب مجرمان و فوریت و حتمیت اجرای مجازات‌های موجود و تسریع در تصویب و اجرای لایحه پیشگیری از وقوع جرم که در حال حاضر در مجلس شورای اسلامی تحت بررسی است، برنامه‌ریزی شود. بر این اساس توصیه می‌شود رسیدگی به طرح ۶ ماه مسکوت مانده و برای ارتقای فضای امنیت اجتماعی برای بررسی تشدید برخی جرائم که در طرح مدنظر بوده و باید رفع ابهام شود کارگروه ویژه‌ای تشکیل و با اخذ نظر از مراجع قضایی، انتظامی و امنیتی نسبت به اصلاح مواد مربوطه در قانون مجازات اسلامی در صورت نیاز اقدام نمود.